Utlåtande JsUU 9/2020 rd– RP 65/2020 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av utlänningslagen

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av utlänningslagen (RP 65/2020 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- specialsakkunnig Roope Jokinen, inrikesministeriet
- överinspektör Max Janzon, inrikesministeriet
- överinspektör Veli-Pekka Reskola, jord- och skogsbruksministeriet.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- regionchef Terhi Löfstedt, Maataloustuottajain Varsinais-Suomen Liitto MTK-Varsinais-Suomi ry
- Livsmedelsindustriförbundet rf
- Frukt- och Bärodlarnas förbund rf
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utskottet konstaterar att de ändringar som föreslås i utlänningslagen kompletterar de temporära ändringar som gjordes i lagen redan tidigare i vår och som gällde arbete för tredjelandsmedborgare som lagligen vistas i landet med stöd av uppehållstillstånd. Genom de lagändringar som trädde i kraft den 9 april 2020 ingrep man dock inte i bestämmelserna om asylsökandes rätt att arbeta. Jord- och skogsbruksutskottet ansåg i sitt utlåtande om regeringens proposition med förslag till lag om temporär ändring av utlänningslagen och lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (JsUU 4/2020 rd — RP 36/2020 rd) att åtgärder enligt

propositionen var nödvändiga men inte tillräckliga med beaktande av det kända behovet av säsongsarbetskraft. Utskottet förutsatte därför att man ännu skulle utreda ytterligare metoder för att säkerställa tillgången till arbetskraft inom de sektorer som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen.

Utskottet påpekar att det i propositionen föreslås att utlänningslagen ska ändras temporärt för att öka utbudet av arbetskraft i synnerhet i sådana arbetsuppgifter som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion och där brist på utländsk arbetskraft på grund av undantagsförhållanden orsakar betydande olägenheter. De föreslagna ändringarna handlar om när rätten att arbeta börjar gälla och upphör för dem som sökt internationellt skydd. Den asylsökandes rätt att arbeta bestäms direkt med stöd av lagen, och det är således inte nödvändigt att ansöka om ett separat uppehållstillstånd på grund av arbete under asylförfarandet. Utskottet betonar att propositionen bara gäller arbete i arbetsuppgifter inom jordbruk, skogsbruk, trädgårdsodling och fiske. Det är motiverat och nödvändigt att rätten att arbeta begränsas till branscher som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen och som lider skada av brist på säsongsarbetskraft.

I propositionen föreslås det att den karenstid för asylsökande på 3—6 månader som gäller inledande av arbete slopas i fråga om de sökande vars ärende som gäller internationellt skydd är anhängigt antingen vid Migrationsverket eller vid en förvaltningsdomstol när lagen träder i kraft. I propositionen möjliggörs dessutom fortsatt arbete trots ett verkställbart beslut om avlägsnande ur landet så länge som utlänningen får mottagningstjänster. Denna förlängning av rätten att arbeta gäller dock inte utlänningar vars rätt att arbeta har upphört redan innan den föreslagna lagen träder i kraft. Utskottet betonar att förslaget också är tidsbegränsat så att det upphör att gälla i slutet av oktober 2020.

Enligt uppgifter till utskottet omfattar mottagningstjänsterna för närvarande cirka 6 000 personer i arbetsför ålder, av vilka cirka 1 000 omfattas av den ovannämnda karensen och cirka 1 000 redan har fått ett verkställbart beslut om avlägsnande ur landet. Propositionen påverkar inte rätten att arbeta för de sistnämnda utlänningar som fått beslut om avlägsnande ur landet. Den föreslagna lagändringen skulle ge de ovannämnda cirka 1 000 sökande som omfattas av karens rätt att arbeta genast när lagen träder i kraft. Dessutom gäller propositionen också de cirka 4 000 personer som redan för närvarande har rätt att arbeta och som väntar på ett verkställbart beslut om sina asylansökningar. Enligt förslaget ska de få rätt att fortsätta arbeta trots ett negativt beslut, vilket minskar risken för gårdsbruksenheter eller andra aktörer som överväger att anställa dem för att en arbetstagare under en överenskommen arbetsperiod blir tvungen att avstå från arbetet på grund av ett negativt asylbeslut. Förslaget medför i denna svåra situation lättnader när det gäller att anställa potentiell arbetskraft.

Utskottet anser det vara nödvändigt att man i den exceptionella situationen till följd av coronaviruset fäster särskild vikt vid förhållandena, arbetarskyddet och arbetssäkerheten för alla säsongarbetare som arbetar inom de branscher som avses i propositionen samt vid övervakningen av dessa. Därför behöver till exempel gårdsbruksenheterna information om vilka åtgärder och tillvägagångssätt som bäst kan förebygga spridningen av coronaviruset. Utskottet betonar att social- och hälsovårdsministeriet ska se till att det ges tillräckliga anvisningar för arbetstagare och företag inom jordbruket, skogsbruket, trädgårdsodlingen och fiskerinäringen som anställer säsongar-

betare vid sidan av andra anvisningar (om bland annat tillgången på säsongsarbete och säsongsarbetskraft).

Utskottet betonar att utländsk säsongsarbetskraft under de senaste åren har varit en viktig källa till arbetskraft inom många primärproduktionsbranscher och att de begränsningar i tillgången på arbetskraft som coronakrisen medför utgör en betydande risk för verksamheten inom branschen. De åtgärder som föreslås i propositionen bedöms inte i sig ha någon större betydelse för arbetskraftssituationen i hela landet, men lokalt kan de ha stor betydelse för enskilda aktörer inom branschen.

Vid utfrågningen av sakkunniga har man till alla delar förhållit sig nästan enbart positivt till propositionen. Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 14.5.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anne Kalmari cent
vice ordförande Ritva Elomaa saf
medlem Heikki Autto saml
medlem Markku Eestilä saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Satu Hassi gröna
medlem Mikko Kärnä cent
medlem Mikko Lundén saf
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Anders Norrback sv
medlem Jenni Pitko gröna
medlem Mikko Savola cent
medlem Jenna Simula saf
medlem Peter Östman kd
ersättare Marko Asell sd
ersättare Janne Sankelo saml.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius
utskottsråd Tuire Taina.

Avvikande mening 1

Motivering

I propositionen föreslås att utlänningslagen ändras temporärt. Genom ändringen utvidgas också temporärt rätten att arbeta för dem som sökt internationellt skydd. De föreslagna ändringarna handlar om när rätten att arbeta börjar gälla och upphör för dem som sökt internationellt skydd. Den karenstid som begränsar inledandet av arbete slopas för sådana personer som sökt internationellt skydd vilkas ärende som gäller internationellt skydd är anhängigt antingen vid Migrationsverket eller vid en förvaltningsdomstol när lagen träder i kraft. Likaså ska tiden för rätten att arbeta förlängas så att rätten att arbeta fortsätter trots ett verkställbart beslut om avlägsnande ur landet så länge utlänningen tillhandahålls mottagningstjänster. Syftet med propositionen är att på så sätt öka utbudet av arbetskraft i synnerhet i sådana arbetsuppgifter som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen eller arbetsmarknadens funktion.

De föreslagna ändringarna gäller bland annat arbete i uppgifter inom jordbruket, skogsbruket, trädgårdsodlingen och fiskerihushållningen. Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt. Lagen ska gälla till och med den 31 oktober 2020.

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att det redan i princip är ”en död tanke” att regeringens nu föreslagna temporära lösning skulle kunna både trygga och främja försörjningsberedskapen inom vissa sektorer i vårt land. Däremot är det nu framlagda förslaget mycket farligt för Finland, eftersom det öppnar en ny väg för omotiverad vistelse i landet och en omkörningsfil för arbetsrelaterad invandring. Sannfinländarna godkänner inte en sådan utveckling, eftersom det inte kan vara så att även sådana personer som redan har ett verkställbart beslut om avlägsnande ur landet i praktiken skulle kunna stanna i Finland för att arbeta under förevändningen att det råder en coronapandemi.

Å andra sidan bör man också komma ihåg att varken vårt lands ekonomi eller vårt lands ekonomiska bärkraft klarar av sådana här politiska åtgärder av den sittande regeringen. Den nu aktuella propositionen visar än en gång på ett utmärkt sätt regeringens verkliga prioriteringar och satsningar. Regeringen satsar fortfarande kraftigt på invandring samt att stoppa klimatförändringen och att förbättra världen i övrigt. För regeringen är Finland och finländarnas välfärd sekundära.

För det tredje bör det också påpekas att det i propositionen har slunkit med bestämmelser om andra traditionella projekt som hänför sig till så kallad arbetskraftsinvandring och som inte borde ha något att göra med skördearbete inom jordbruket eller andra branscher som uttryckligen behöver utländsk arbetskraft.

Ett ytterligare syfte med propositionen är att snabbt få fler metoder som en fortsättning på den proposition som gäller rätten att arbeta för dem som vistas i landet med uppehållstillstånd och som nyligen behandlades i riksdagen (RP 36/2020 rd). För konsekvensens och tydlighetens skull konstaterar vår grupp i utskottet att vi redan i fråga om den propositionen lämnade en avvikande mening. Vi gjorde det därför att även den propositionen innehöll många inkonsekvenser och brister.

Slutligen vill vi säga att vårt parti i sig inte har något emot säsongsarbetare inom jordbruket och trädgårdsodlingen, eftersom verkliga säsongsarbetare kommer till landet, arbetar och lämnar landet. På så sätt belastar de inte vårt lands sociala trygghet och tjänster, eftersom de inte stannar kvar i landet efter att arbetet upphört. Den nu aktuella propositionen stöder dock inte den ovannämnda uppfattningen. Vi vill nämligen inte som grupp stödja till exempel sådana personers vistelse i landet som redan har ett beslut om avlägsnande ur landet. Vi anser också i övrigt att regeringen måste vidta åtgärder för att på ett genuint sätt åtgärda den brist på arbetskraft som de kritiska sektorerna står inför i och med coronakrisen. Det behövs alltså också långtgående åtgärder för att genuint trygga tillgången på arbetskraft från Finland i dessa branscher i fortsättningen. I första hand måste det inledas omfattande rekryteringskampanjer och gås in för att undanröja de problem som utgör hinder för sysselsättning, vilket Sannfinländarna till exempel har föreslagit redan tidigare. På så sätt sporras finländarna till säsongsarbete så att till exempel utkomstskyddet för arbetslösa inte tillfälligt skärs ned, om permitteringen eller uppsägningen har berott på coronasituationen.

Avvikande mening

Vi föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 14.5.2020

Ritva Elomaa saf
Mikko Lundén saf
Jenna Simula saf

Avvikande mening 2

Motivering

Regeringen föreslår att utlänningslagen ändras temporärt. Genom ändringen utvidgas temporärt rätten att arbeta för dem som sökt internationellt skydd. Samlingspartiet anser det vara viktigt att utbudet av arbetskraft inom branscher som är viktiga med tanke på försörjningsberedskapen, såsom jordbruket, förbättras på olika sätt.

Tillgången på arbetskraft ökar dock inte genom denna lagändring med mer än några tiotals personer. Enligt vår åsikt är det dock motiverat att i enlighet med lagförslaget tillfälligt slopa karenstiden från början av asylprocessen för att lagändringen ska ge ens rimlig nytta.

Däremot är det problematiskt att utvidga rätten att arbeta till tiden efter verkställbara beslut om avlägsnande ur landet. Enligt Samlingspartiets syn uppmuntrar utvidgningen av rätten att arbeta, må det bara vara en tillfällig lösning, inte asylsökande som fått avslag på sin asylansökan att iaktta sin skyldighet att återvända till sitt hemland på frivillig basis även om det skulle vara möjligt.

Behovet av säsongsarbetskraft beräknas i Finland uppgå till cirka 16 000 arbetstagare. Asylsökande är inte lösningen på bristen på arbetskraft som gäller säsongsarbete på gårdsbruksenheter. Samlingspartiet förutsätter därför att regeringen omedelbart vidtar de åtgärder som behövs för att få hit sådan utländsk säsongsarbetskraft som är nödvändig för jordbruket och för att få till stånd de beslut som krävs för att främja användningen av inhemsk arbetskraft.

Avvikande mening

Vi föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 14.5.2020

Heikki Autto saml
Markku Eestilä saml
Janne Sankelo saml
Peter Östman kd